

Proiect educațional

”Să înțelegem educația incluzivă!”

2022-2023

Copiii învață ceea ce trăiesc!

- Dacă trăiesc în critică și cicăleală, copiii învață să condamne;*
Dacă trăiesc în ostilitate, copiii învață să fie agresivi;
Dacă trăiesc în teamă, copiii învață să fie anxioși;
Dacă trăiesc înconjurați de milă, copiii învață autocompătirea;
Dacă trăiesc înconjurați de ridicol, copiii învață să fie timizi;
Dacă trăiesc în gelozie, copiii învață să simtă invidia;
Dacă trăiesc în rușine, copiii învață să se simtă vinovați;
Dacă trăiesc în încurajare, copiii învață să fie încrezători;
Dacă trăiesc în toleranță, copiii învață răbdarea;
Dacă trăiesc în laudă, copiii învață prețuirea;
Dacă trăiesc în acceptare, copiii învață să iubească;
Dacă trăiesc în aprobare, copiii învață să se placă pe sine;
Dacă trăiesc înconjurați de recunoaștere, copiii învață că e bine să ai un țel;
Dacă trăiesc împărțind cu ceilalți, copiii învață să fie generoși;
Dacă trăiesc în onestitate, copiii învață respectul pentru adevăr;
Dacă trăiesc în corectitudine, copiii învață să fie dreți;
Dacă trăiesc în siguranță, copiii învață să aibă încredere în ei și în ceilalți;
Dacă trăiesc în prietenie, copiii învață că este plăcut să trăiești pe lume.

Invitație la toleranță

Educația copiilor e obligația primordială a părinților.

În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament (respect, politețe, cinste, sinceritate, decență în vorbire și atitudini, ordine, cumpătate, grijă față de lucrurile încredințate, toleranță, acceptare.....)

Modelul parental ajută cel mai mult, părintele fiind un exemplu pentru copil.

Familia îl îndrumă să fie sociabil, să fie bun coleg și prieten.

Dar de cele mai multe ori avem și multe prejudecăți, deseori încadrăm oamenii după stereotipuri, punând etichete și discriminând adesea.

Atunci când ne naștem, nu ne naștem nici cu stereotipuri și nici cu prejudecăți. Formarea lor, în viața fiecăruia dintre noi, începe să prindă contur încă de timpuriu, în primul rând prin interacțiunea cu ceilalți oameni, prin experiențele pe care le avem alături de aceștia.

Stereotipurile

Sunt modalități de caracteriza oamenii atașându-le etichete.

Sunt idei preconceptione, reprezentări simpliste, acceptate și vehiculate fără reflecție, fără a cunoaște suficient de mult despre ceva sau altcineva. Ideile fixe pe care oamenii le au în acest sens, adesea greșite sau incomplete, ne permit să luăm repede decizii, chiar dacă nu pe cele mai bune.

Etichetele

Reprezintă o descriere succintă a comportamentului / felului de a fi al unei persoane.

*Etichetele pot fi **pozitive** sau **negative**.*

În ambele cazuri efectul este întărirea aceluși comportament / mod de a fi.

Prejudecățile

Reprezintă atitudinea unei persoane, deseori negativă, cu privire la tipurile de persoane sau de grupuri, în funcție de propria apartenență socială. Îmbrăcând forma unei opinii sau a unui sentiment nedrept, format fără îndeajuns de multă gândire sau cunoaștere, prejudecățile au ca fundament teama și ignoranța, determinând apariția unor comportamente discriminatorii față de alte persoane.

Teoria etichetării

- afirmă că un comportament “problemă” este acel comportament care a fost etichetat drept problematic; că actul etichetării este cel care creează problema, și nu indivizii.*
- argumentează că etichetele, în mod curent, emană de la un fel de autoritate; de exemplu, un profesor, un părinte sau o persoană importantă, care repetă și consolidează eticheta până când aceasta devine ferm asociată unui individ.*
- mai afirmă că atunci când etichetele sunt atașate oamenilor, poate fi dificil pentru un individ să mai scape de ele; individul poate ajunge să le accepte, le interiorizează și crede că sunt adevărate.*

Toți părinții își doresc ca copiii lor să fie acceptați de către semenii, să aibă prieteni și să își trăiască viața în mod obișnuit, cu familia și prietenii din comunitate.

Când părinții află că au un copil cu o dizabilitate sau o boală cronică, încep o călătorie care duce spre o viață plină de emoții puternice, alegeri dificile, interacțiuni cu mulți profesioniști și specialiști și nevoia continuă de informare și servicii.

A avea grijă de un copil cu dizabilități este provocator atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere psihosocial, deoarece acest aspect se prelungește pe tot parcursul vieții copilului, depășind nevoile tipice de dezvoltare ale acestuia, iar părinții și familiile nu sunt deloc pregătite pentru a face față.

Îngrijirea unui copil cu dizabilități necesită adesea resurse fizice, emoționale, sociale și financiare suplimentare.

*Părinții se tem de **stigmatul social**, ei se așteaptă ca profesorii, prietenii, vecinii, membrii comunității în general, să privească dincolo de dizabilitatea unui copil și să vadă o **fetiță sau un băiețel care zâmbește, se joacă, cântă, desenează.***

Dizabilitatea este un fenomen complex, multidimensional și în dinamică, în prezent accentul fiind pus pe înlăturarea barierelor de atitudine și de mediu, care împiedică participarea deplină și efectivă a persoanelor cu dizabilități în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți.

CES - cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe/afectări sau dizabilități sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă (medicală, socială, educațională, etc.). (cf. OMEN nr. 5805 / 2016)

TOTI	DIFERITI
TOTI	EGALI

La un moment dat, în viața copilului dumneavoastră, va apărea un coleg de clasă, un vecin sau un cunoscut cu o nevoie specială. Deși dizabilitățile fizice sunt evidente pentru copii, deficiențele sau dizabilitățile mai puțin aparente fac lucrurile să fie o provocare atunci când îi explici copilului de ce colegul de clasă poate părea puțin diferit.

Modul în care copiii își tratează semenii cu nevoi speciale începe de acasă.

Comportamentul depinde de atitudinile părinților și de maniera în care aceștia îi învață valorile bunăvoinței, empatiei și incluziunii pe copii lor.

Putem încuraja copilul să învețe despre copiii cu nevoi speciale și cum să devină prieteni cu copiii cu nevoi speciale.

Educația toleranței

Copiii sunt în mod natural curioși și pot fi încurajați să afle despre diferențele și asemănările noului lor prieten. Discutați deschis întrebările pe care copilul dumneavoastră le ridică dacă este curios. Acest lucru nu numai că îl învață pe copil că este normal să observe diferențe fizice, dar îl învață și că este acceptabil să vorbească despre ele. Vorbiți despre lucrurile pe care copilul dumneavoastră și copilul cu nevoi speciale le au în comun, cum ar fi:

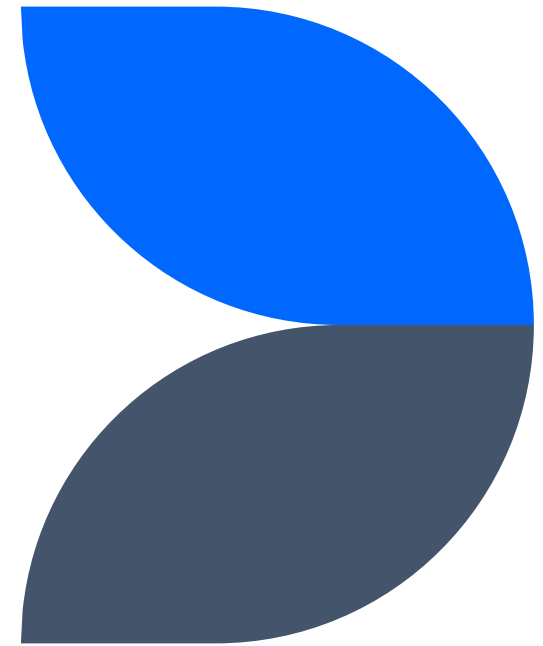
„Amândoi au ochi?” „Au păr?” Sau chiar: „Crezi că acel băiețel / fata are sentimente?”

Încurajați curiozitatea legată de nevoile speciale ale celorlalți.

Sfătuiți copiii să zâmbescă și să salute, în loc să le spuneți „să nu se uite”.

Încurajați-i să facă acest lucru fără a aștepta un răspuns – asigurați-i că asta nu înseamnă că actul lor de a se adresa a trecut neobservat sau a fost neprimut.

Un gest care poate părea nesemnificativ ar putea însemna foarte mult pentru un copil cu nevoi speciale, care este adesea trecut cu vederea neintenționat de oamenii aplecați, în eforturile lor de a fi politicoși.

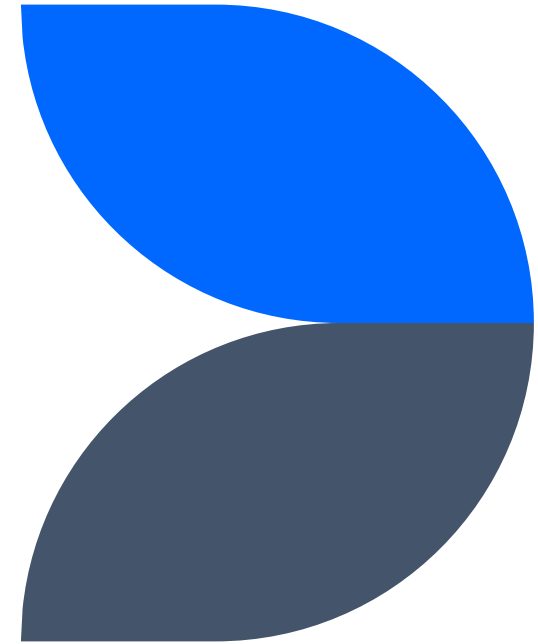

Vorbiți cu copiii dumneavoastră în mod regulat despre prietenii lor de la școală.

Copiii sunt extrem de sinceri și celor mai mulți le place să împărtășească ceea ce știu despre prietenii lor, ceea ce vă poate oferi o idee dacă vreunul dintre prietenii lor are o dizabilitate.

Dacă copilul dumneavoastră dorește să se joace cu un copil cu nevoi speciale, încurajați-l și trimiteți o invitație părinților acestuia – astfel de interacțiuni vor facilita o prietenie care ar putea înflori.

Motivați-vă copilul să accepte semenii cu nevoi speciale

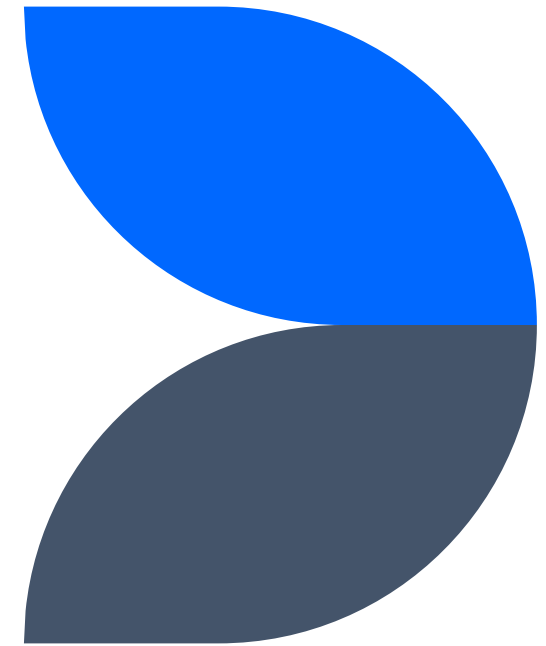

Bullying-ul în școli este răspândit și adesea copiii cu nevoi speciale sunt cei care suportă greul.

Uneori, pentru a pune capăt unui tipar de hărțuire este de ajuns ca o persoană puternică să se ridice și să spună ceva.

Luați măsuri împotriva agresiunii, încurajându-vă copilul să fie persoana mai bună – să se implice și să fie un prieten bun.

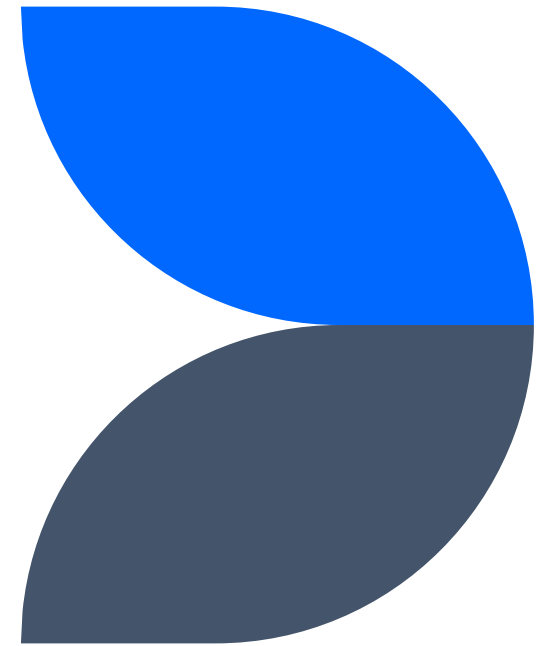
***Luați măsuri
împotriva agresiunii***

Copiii urmăresc fiecare mișcare și pot simți sentimentele mamei sau ale tatălui. Stânjeneala sau nervozitatea dumneavoastră în prezența copiilor cu dizabilități pot avea același efect asupra modului în care se simt și se comportă copiii.

Răspunzând pozitiv și cu dragoste atunci când interacționați cu un copil cu nevoi speciale, copiii dumneavoastră vă vor urma exemplul și vor face același lucru.

Fiți un exemplu

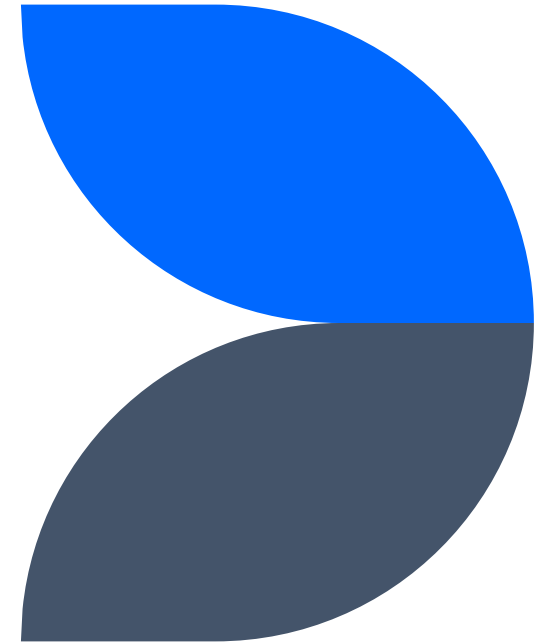
Nu complicați prea mult lucrurile folosind cuvinte mari sau fiind prea descriptivi. Încercați să folosiți un limbaj clar și respectuos atunci când vorbiți despre cineva cu dizabilități.

Puteți oferi informații și explicații adecvate vârstei copiilor.

Păstrați explicațiile simple, cum ar fi:

„Ea folosește un scaun cu rotile pentru că o parte a corpului ei nu funcționează atât de bine pe cât ar putea”.

***Păstrați lucrurile
simple***

Teoria etichetei (Cercul vicios)

Modelul negativ

Copilul/elevul cu CES este perceput ca anormal

Comportamentul adulților	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sunt nesiguri, le este frică; ▪ Așteptările față de copil sunt scăzute; ▪ Se focalizează pe comportamentul deviant al copilului.
Comportamentul celorlalți copii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vor face la fel ca adulții ; ▪ Vor înțelege de ce au adulții această atitudine (modelul adulților).
Cum va fi afectat copilul cu CES	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Va simți că ceilalți copii nu îl acceptă; ▪ Va considera că adulții se comportă în mod diferit față de el ; ▪ Imaginea de sine devine tot mai negativă.
Cum interpretează adulții ceea ce se întâmplă în grup	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orice problemă în grup apare datorită copilului cu CES; ▪ Copilul cu CES nu este considerat ca integrat în grup, ci ca « outsider ».

Teoria etichetei (Cercul vicios) - Modelul pozitiv

Copilul/elevul cu CES este considerat a fi la fel cu ceilalți, doar că are niște inabilități

Comportamentul adulților	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exprimă înțelegere și siguranță; ▪ Înțelegerea aduce acceptarea copilului; ▪ Crește încrederea în sine a copilului; ▪ Copilul va evolua pozitiv, ca și ceilalți
Comportamentul celorlalți copii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vor privi copilul cu CES ca pe un prieten care are niște dificultăți și ca urmare are nevoie de ajutor; ▪ Vor avea relații mai bune în grup; ▪ Comportamentul lui în grup se va dezvolta pozitiv.
Cum va fi afectat copilul cu CES	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imaginea de sine va fi mai bună.
Cum interpretează adulții ceea ce se întâmplă în grup	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vor constata că ceilalți copii îl acceptă pe copilul cu CES; ▪ Vor vedea cum copilul cu CES se dezvoltă ca parte a grupului căruia îi aparține; ▪ Vor constata progrese la nivelul grupului, datorate chiar prezentei copilului cu CES.

Cum eliminăm stereotipurile și prejudecățile?

*Răspunsul este foarte simplu: prin **Educație**.*

A te informa, a admite că ți-ai format păreri eronate despre alții, a-ți îmbogăți experiența, a privi critic atitudinile negative față de alții, etc., sunt pași în această direcție.

Educația – drept al fiecărui copil, întărit de dreptul de a participa la viața socială și de ideea multiculturalismului (acceptarea și valorizarea diferențelor).

Discriminare

Prejudecățile pe care le avem despre ceilalți conduc la discriminare și marginalizare.

Discriminarea este acțiunea prin care o persoană este tratată nedrept din cauza unor atitudini bazate pe prejudecăți.

Prejudecata este credință, în timp ce discriminarea este acțiunea (prejudecata manifestată).

De multe ori, atunci când nu noi suntem victimele discriminării, preferăm să nu ne implicăm, însă o astfel de atitudine pasivă ne face complici la discriminare și ne pune în pericol propriile drepturi

Segregarea

- *este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane;*
- *separarea fizică, intenționată sau neintenționată, a unor copii de restul copiilor pe criteriul etnic, al dizabilității sau cerințelor educaționale speciale, pe criteriul statutului socio-economic al familiilor, al mediului de rezidență și al performanțelor școlare, în școli, clase, clădiri;*
- *are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate.*

(cf. OMEC nr. 6134 / 2016)

Trăind și dezvoltându-se în medii incluzive, copiii își dezvoltă stima de sine, învățând, concomitent, să respecte diferențele și contribuțiile altora.

În acest fel, ei află că unii copiii cântă mai bine, alții sunt mai buni la alergat, ceilalți sunt mai iscușiți la puzzle-uri, etc.

Aprecierea realizărilor colegilor îi ajută pe copiii să-și recunoască propriile abilități, deoarece diversitatea este mediul propice pentru manifestarea individualității, dar și pentru sprijinirea celor din jur.

Acordând ajutor altui copil, copiii au oportunitatea de a dezvolta comportamente altruiste, învățând că lumea din jurul lor este diversă și că acceptarea diferențelor este firească.

Când copiii învață să aprecieze diversitatea în interacțiunile lor zilnice cu membrii familiei, cu colegii și profesorii, ei pot aprecia similitudinile și diferențele dintre oamenii cu care interacționează și în lumea de dincolo de instituția de educație.

Prin legarea de prietenii, copiii cu și fără dizabilități:

- învață cum să facă față provocărilor;***
- găsesc soluții și căi alternative spre succes;***
- își formează abilități sociale și de comunicare.***

Concluzii

A fi tolerant înseamnă a fi îngăduitor, indulgent, înțelegător și să accepți diversitatea din jur fără preconcepții

Educația incluzivă este un drept al omului, este un tip de educație de calitate sporită și are sens social.

De aceea:

- *Toți copiii au dreptul la educație de masă.*
- *Nici un copil nu trebuie subestimat sau discriminat, prin excluderea dintr-o grădiniță sau școală din cauza dizabilității, etniei, nevoilor speciale sau din cauza unor alte aspecte care îl deosebesc de majoritate.*
- *Toți copiii au nevoie de o educație care să îi ajute să dezvolte relații cu diferite categorii de persoane ce provin din diverse medii și care au diferite abilități.*
- *Educația trebuie să îi pregătească pentru a trăi și munci într-o societate diversificată.*

Numai incluziunea poate reduce temerea și poate construi relații de prietenie

bazate pe respect și înțelegere.

BIBLIOGRAFIE:

Andruszkiewicz M., Prenton K. - Educația incluzivă. Concepte, politici și practici în activitatea școlară

Cuznețov L. - Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău, CEP. USM, 2008.

Gherguț A. 2001 - Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Ed. Polirom

Ghid CDS, RENINCO & UNICEF, 2005

Programele PHARE „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate” – Studiu de impact

Przesmycki, H. 1999 – Pedagogie differenciee, Ed. Hachette

<https://manuale.edu.ro/manuale/Clasa%20a%20V-a/Educatie%20sociala/CORVIN/cap07/p66.html>

<https://tikaboo.ro/despre-semenii-cu-nevoi-speciale/>